

Meditatie 1 Cor. 11:17-34 (Avondmaal)

De verzen die we zojuist hebben gelezen uit 1 Cor. 11 hebben bij veel gelovigen voor onrust en onzekerheid gezorgd. Het is ook niet niks:

“op onwaardige wijze eten en op onwaardige wijze drinken....”

We kennen allemaal de verhalen wel voer mensen de gang naar het Avondmaal niet willen maken omdat zij het gevoel hadden onwaardig te zijn. In veel kerken wordt nog altijd een week voordat het Avondmaal gevierd wordt een formulier voorgelezen. In dat formulier worden lange rijen met zonden opgenoemd. Mensen bij wie deze zonden gevonden werden moeten van het Avondmaal geweerd worden. De week voorafgaand aan het Avondmaal wordt dan een week van voorbereiding genoemd. In die week onderzoek je jezelf of je dan waardig bent aan het Avondmaal deel te nemen of niet. U kunt dan wel nagaan dat in de kerken, waar de nadruk in de prediking vooral op de zonde ligt, de angst om aan het Avondmaal deel te nemen er goed in zit. Persoonlijk heb ik altijd een beetje moeite gehad met die gang van zaken. Hoewel ik niet twijfel aan de goede bedoelingen van het lezen van zo'n formulier, krijg je toch sterk de indruk dat de lezing van dat formulier bij de gemiddelde kerkganger het ene oor in en het andere oor uitgaat. En mocht het lezen van het formulier wel ingang in de hoofden en de harten van de mensen krijgen, dan is het gevolg meestal dat men de hele week gaat navelstaren om te ontdekken of je nu waardig bent Avondmaal te vieren of niet. Maar hebt u in de gaten dat we dan ongemerkt de Bijbeltekst van 1Corinthe 11 hebben veranderd. Want de tekst heeft het helemaal niet over waardige of onwaardige mensen. In de tekst gaat het niet over onwaardige mensen maar over onwaardig eten of drinken. Wat in Corinthe gebeurde was een onwaardige viering. En bovendien is het goed het volgende ook maar eens hardop te zeggen. We moeten ons realiseren dat 'jezelf een oordeel eten' niet gevaarlijker is dan 'jezelf een oordeel horen'. Wie zonder zich te bekeren Avondmaal viert loopt zeker een groot gevaar, maar wie elke week in de kerk komt en het Evangelie hoort, maar zich niet bekeert, loopt minstens een even groot gevaar. Maar Gods doel is niet dat je jezelf een oordeel eet of hoort, maar dat je eet en hoort tot je heil, je redding, ter versterking van je geloof. Daar heeft God zijn Woord en de Sacramenten voor gegeven.

Maar wat was er nu precies aan de hand in die gemeente van Corinthe?

Hoe die vieringen precies verliepen in Corinthe is niet helemaal uit de tekst op te maken, maar het lijkt in ieder geval duidelijk dat het er heel anders toe ging als bij ons. In Corinthe kende men niet, zoals bij ons, een kerkgebouw, waar men samenkwam. De gemeenten die Paulus stichtte kwamen veelal samen bij de leden thuis. Net zoals die gemeente van Jeruzalem, waarvan we lezen in Handelingen 2 dat ze het brood braken aan huis en hun maaltijden met blijdschap gebruikten. Die avondmaalsvieringen zoals die eerste gemeenten die kenden maakten deel uit van een maaltijd. Er werd dus niet alleen een klein stukje brood gegeten en een klein slokje wijn, of druivensap genomen. Er was een complete maaltijd. Die maaltijd werden liefdesmaaltijden (agapè-maaltijden) genoemd. En tijdens de maaltijd werd dan het brood gebroken en aan het eind van de maaltijd de drinkbeker doorgegeven. Je krijgt de indruk dat de gemeenteleden allemaal iets te eten meenamen naar die maaltijd. En dan zal het wel zo gegaan zijn dat de rijken meer meenamen dan de armen. Het is ook goed voor te stellen dat die rijken al eerder aanwezig waren bij de maaltijd. Als je rijk bent kun je je personeel het werk laten doen en je kunt zelf makkelijk weglopen bij het werk, maar de armen en met name de slaven, zullen wel lange werkdagen hebben moeten maken. Wat gebeurde er nu in Corinthe? Aan het eind van zo'n werkdag kwam de gemeente samen om te eten en ook het Avondmaal te vieren. De zondag was een gewone werkdag dus kwam men voor of na werktijd samen. Wat gebeurde er nu in Corinthe? De rijken, die al eerder aanwezig waren dan de armen, begonnen alvast met de maaltijd, terwijl de armen nog moesten komen. Tegen de tijd dat de armen kwamen, rammelend van de honger na een zware werkdag, waren al die rijken verzadigd, sommigen waren zelfs dronken. De rijken hadden zich tegoed gedaan aan al het lekkers wat op tafel stond en voor de armen was er niet veel meer over. Dus juist bij deze zogenaamde liefdesmaaltijd werd het verschil tussen arm en rijk schrijnend voelbaar. Dat het verschil tussen arm en rijk in de samenleving gevoeld werd en zichtbaar werd is logisch. Het is goed voor te stellen dat in die tijd de rijken thuis niet met hun personeel van dezelfde tafel aten. Maar in de gemeente van Christus behoort dat anders te zijn. Als je de eenheid als gemeente van Christus wil beleven is die scheiding tussen arm en rijk een aanfluiting. Deze samenkomsten zijn niet tot zegen maar tot schade zegt Paulus in vs. 17. Dat is niet het eten van de maaltijd van de Heer. Zo'n viering noemt Paulus nu

onwaardig. Op deze manier bezondig je jezelf aan het lichaam en bloed van Christus. Als er één plaats is, waar alle gelovigen gelijk zijn, dan is dat toch aan de tafel van de Heer. Juist daar moet je gaan beseffen dat er niemand is die een streepje voor heeft. Rijk en arm staan met lege handen, in het besef dat we allemaal genadebrood eten. Dat is nu 'het niet onderscheiden van het lichaam'. Binnen het lichaam van Christus, de gemeente, mag geen enkel onderscheid zijn tussen de leden onderling. Als in gemeentelijke samenkomsten en zeker als bij het Avondmaal onderscheid wordt gemaakt tussen de leden dan hebben we er niets van gesnapt. Nogmaals, dat is nu onwaardig. Een onwaardige manier van Avondmaal vieren. Maar het gaat in deze tekst niet om mensen die waardig of onwaardig zijn. Want wie van ons kan nu uit zichzelf zeggen dat hij waardig is om aan te gaan. Uit onszelf is niemand waardig. Ook niet als we een week van voorbereiding heftig ons best hebben gedaan zo min mogelijk te zondigen. Wie Avondmaal viert doet dat omdat hij of zij beseft dat hijzelf onwaardig is. Avondmaal vieren is verkondigen en laten zien dat de Here Jezus als Gastheer, onwaardige mensen uitnodigt en al deze onwaardigen als het ware waardig verklaart. En dan hebben we dus uit onszelf niets mee te brengen. Wie wegblijft laat het brood en de beker staan die door Jezus wordt aangeboden als onderstreping van de vergeving die voor elke gelovige die beseft dat hij of zij uit zichzelf onwaardig is, beschikbaar is.

In veel kerken wordt het Avondmaal alleen bediend door een predikant. Dat is op zich niet fout, maar ook niet het enige goede. Ik kan me nog herinneren dat ik dat, de eerste keer dat ik deel nam in Oldebroek, zo mooi vond hier, dat ook de ouderlingen en diakenen meehelpen bij het Avondmaal. Dat laat iets zien van het naast elkaar staan. Er is geen onderscheid. In Bijbelse zin is er dan ook geen enkel bezwaar dat andere gemeenteleden, broeders of zusters, zouden meehelpen bij de viering van het Avondmaal. In het lichaam van Christus zijn alle leden gelijk. Avondmaal vieren, is een viering van de hele gemeente. Arm en rijk, man en vrouw, kerkenraadslid en gemeentelid, bij het kruis beleven we samen dat wonder, dat Jezus onwaardigen reinigt van zonden en zodoende waardig verklaart.

AMEN